

Laureáti Ceny ministra životního prostředí za rok 2007

Ceny předal ministr životního prostředí Martin Bursík 11. listopadu 2008 v aule ČVUT v Betlémské kapli v Praze

RNDr. Miloš Anděra, CSc.

Získal Cenu ministra za dlouholetý výzkum v oblasti zoologie a především za vynikající popularizaci vědy a ochrany přírody.

RNDr. Miloš Anděra, CSc. (narozen v roce 1947 v Praze) ukončil v roce 1970 studium na Přírodovědecké fakultě UK v Praze a následně na Katedře systematické zoologie. Od roku 1981 pracuje v zoologickém oddělení Národního muzea (nyní jako vědecký pracovník), v letech 1988-2002 byl i jeho vedoucím a po několik let rovněž zástupcem ředitele Přírodovědeckého muzea. Jeho profesní zájem se soustřeďuje na zoogeografii, ekologii, biologii a ochranářskou problematiku savců, zejména pak drobných forem – hmyzožravců, netopýrů a hlodavců.

Až dosud publikoval přes 80 vědeckých publikací a odborných děl včetně řady monografií se zaměřením na naši faunu, které jsou odrazem řešitelské účasti na dlouhé řadě výzkumných a grantových projektů tuzemských i zahraničních. Získané zkušenosti a obsáhlé databáze dokumentující vývoj naší savčí zvěře zúročil jako hlavní autor i editor v devítidílné řadě monografií předběžné verze Atlasu rozšíření savců v ČR (1995-2007), která de facto nahrazuje dosud chybějící svazek Fauny savců ČR – Savci. Vedle odborné práce se významným způsobem věnuje popularizaci zoologie a ochrany přírody. V Národním muzeu editorsky zajišťuje vydávání publikační řady České názvy živočichů (dosud 12 svazků) a kromě odborných prací je autorem více než 100 populárně-naučných článků (Živa, Vesmír, Ochrana přírody apod.) a celé řady knih, např. o našich savcích či vyhynulých a ohrožených zvířatech. Největší uznání získaly v posledních letech Encyklopedie naší přírody (2003) a Encyklopedie evropské přírody (2007).

Za rozhodující přínos na vydání dvanáctidílné encyklopedie Svět zvířat mu byla udělena výroční cena Nakladatelství Albatros za rok 2001. Završením jeho knižní tvorby je právě vyšlá obsáhlá encyklopedická publikace Národní parky Evropy, která jako dosud jediná svého druhu shrnuje informace o všech evropských národních parcích včetně zemí východní Evropy (Rusko, Ukrajina aj.).

Doc. RNDr. Martin Braniš, CSc.

Získal Cenu ministra za celoživotní pedagogickou, vědeckou a publikační činnost v oblasti ekologie a ochrany životního prostředí.

Martin Braniš vystudoval přírodovědeckou fakultu UK, obor Biologie - zaměření zoologie (absolv. 1976). Pracoval nejprve ve Státním ústavu pro kontrolu léčiv, poté v Ústavu experimentální medicíny ČSAV. Od roku 1991 pracuje v Ústavu pro životní prostředí PŘ FUK (ředitelem 1991-1997 a 2003 -2008), nyní na místě docenta a zástupce ředitele. Spolu s pracovišti mnohých evropských zemí od r. 1993 téměř nepřetržitě spolupracuje na projektech rámcových programů EU, zejména v oblasti znečištění a kvality ovzduší. Pravidelně vyučuje na Přírodovědecké fakultě UK v Praze. Je členem

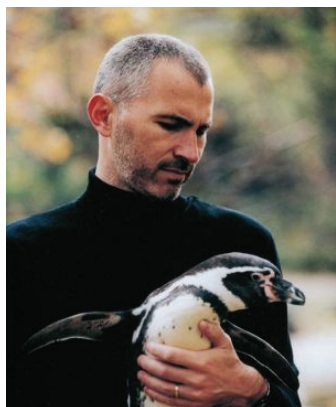
oborových rad doktorských studií na několika českých vysokých školách v oblasti techniky, přírodovědně i sociálně orientovaných environmentálních oborů. Přednáší pro veřejnost v rámci projektů a programů nevládních organizací.

Publikační aktivita:

Martin Braniš je autorem a spoluautorem více než stovky odborných textů ve vědeckých periodikách, monografiích a sbornících, autorem vysokoškolských a středoškolských učebnic, populárních časopiseckých monografických textů, desítek expertíz. Spolupracuje s Českým rozhlasem (Meteor, Leonardo) a Českou televizí (Nedej se, Na větvi apod.).

PhDr. Petr Fejk

Získal Cenu ministra za budování moderní zoologické zahrady a její neustálé zkvalitňování a organizaci atraktivních vzdělávacích programů.

Petr Fejk se narodil v roce 1964 v Mostě. Absolvoval Gymnázium v Mostě (1978-1982) a poté Filozofickou fakultu Univerzity Karlovy v Praze (1983-1988). V letech 1990-1993 působil jako pedagog na Gymnáziu U Libeňského zámku v Praze 8. V letech 1993-1997 podnikal jako organizátor hudebních a divadelních produkcí a provozovatel umělecké agentury a hudebního klubu Belmondo. Dne 4. června 1997 byl jmenován do funkce ředitele Zoo Praha. Je iniciátorem zevrubné přestavby zoologické zahrady na moderní expoziční, chovatelskou a výchovně vzdělávací instituci, včetně jejího znovuoživení po katastrofálních povodních roku 2002. Pomohl Zoo Praha ke strmému nárůstu návštěvnosti (z 0,4 na 1,3 milionu lidí ročně), je podepsán pod výjimečnými

chovatelskými i expozičními projekty (gorily, varani komodští, gaviáli, pavilon indonéské džungle) a pod nárůstem mezinárodní prestiže Zoo Praha. V roce 2008 byla v USA Zoo Praha oceněna jako 7. nejlepší na světě.

Další ocenění:

Držitel titulů Manažer roku 2005 a Marketér roku 2006 a ceny PR klubu Merkur 2004 v kategorii Osobnost roku.

Steve Lichtag

Cenu ministra životního prostředí získal za tvorbu filmů, které svým obsahem a formou oslovují široké spektrum diváků nejen na televizních obrazovkách a festivalech, ale i při přednáškách a besedách.

Steve Loveček Lichtag se narodil roku 1954 ve Znojmě, kde vyrůstal v rodině vojenského pilota. Absolvoval Literárně dramatickou konzervatoř v Brně. Jako herec působil v divadlech v Karlových Varech a v Jihlavě. V roce 1979 odešel do USA. Od roku 1986 se věnuje výhradně filmové produkci a režii. Od roku 2004 pořádá v Ústí nad Labem Mezinárodní filmový festival Voda – moře – oceány. Ve svých filmech poukazuje např. na nesmyslné a brutální zabíjení velryb japonskými velrybáři; na kontroverzní legální elektroodlov ryb v českých řekách; jeho vášnivým tématem jsou žraloci bílí. Je prezidentem nadace Crystal Planet, zaměřené na ochranu původní flory a fauny.

Výběr z filmografie:

Quo vadis Cambodia (1988); Sibiř - země žalu, země naděje (1989-1991); Hledání křišťálového světa (od 1995); Carcharias – Velký Bílý (2001); Tanec modrých andělů (2004); Prapodivný svět (2006); Mýtus jménem žralok (2006); Zajatci bílého boha (2008) - Grand Prix MFF Ekofilm 2008.

MVDr. Přemysl Rabas

Získal Cenu ministra za mezinárodně uznávaný a ceněný přínos v oblasti zoologických institucí a ochrany zvířat.

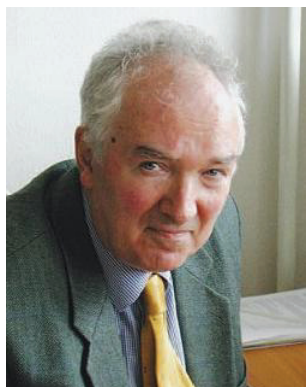

Přemysl Rabas vyrůstal v Kadani a od mládí je aktivním ochráncem přírody. Po dokončení učiliště v Chomutově absolvoval nástavbu s maturitou v Lounech a dále Vysokou školu veterinární v Brně. Odborné praxe během studia prováděl v zoologických zahradách. S řadou z nich i nadále udržoval kontakt. Studoval také obor veterinární medicína v tropických a subtropických oblastech. V letech 1988-1990 pracoval jako vedoucí oddělení v Ústavu ochrany genofundu (ZOO Dvůr Králové). V září 1990 nastoupil do chomutovského zooparku jako vedoucí oddělení zoologie. V letech 1992 až 2008 působil ve funkci ředitele. Pod jeho vedením se stal zoopark členem nejprestižnějších mezinárodních organizací, zapojil se do řady záchranných programů a návratu mnoha druhů zpět do přírody (puštík bělavý, hohol severní, kozorožec alpský, zubr evropský, kočka divoká apod.), rozvinula se zde vzdělávací činnost a stal se pak nejnavštěvovanějším kulturním zařízením regionu.

V roce 2003 byl Přemysl Rabas jmenován členem komise pro zoologické zahrady poradního orgánu ministra životního prostředí ČR a následně do obdobné komise při MŽP Slovenské republiky. Aktivně spolupracuje na reintrodukčních programech a inventarizačních průzkumech. Od roku 2002 je členem týmu projektu Nová odysea - satelitní sledování černých čápů v Asii. Je členem ornitologické společnosti, čestným členem Nadace na ochranu fauny Evropy, Společnosti přátel přírody, Unie českých a slovenských zoologických zahrad a Euroasijské asociace zoologických zahrad a akvárií. V roce 2002 byl vyhlášen osobností města Chomutova a v roce 2003 získal cenu Přátel přírody.

MUDr. Radim Šrám, DrSc.

Získal Cenu ministra za průkopnické celoživotní dílo v oblasti vlivu rizikových látek z životního prostředí na zdraví člověka.

Radim Šrám vystudoval lékařskou fakultu UK v Praze. V letech 1964-1982 pracoval jako vedoucí Laboratoře genetiky a Národní laboratoře pro genotoxicitu v Institutu hygieny a epidemiologie v Praze. V letech 1982 až 1991 byl vedoucím oddělení biologické psychiatrie ve Výzkumném psychiatrickém ústavu v Praze. V letech 1991-2007 pracoval jako vedoucí Laboratoře genetické ekotoxikologie pro ÚEM AV Praha na společném pracovišti Krajské hygienické stanice SČ kraje a ÚEM AV ČR a od roku 2008 je vedoucím Oddělení genetické ekotoxikologie ÚEM AV ČR, v.v.i., Praha. Stále působí jako pedagog, Assistant Professor, na University of Texas, Medical Branch, Galveston, TX (od roku 1996).

Vědecká/výzkumná činnost:

V období 1964-1982 se doktor Šrám zaměřil na oblast mutagenese zevním prostředím, studium genotoxicity na savčích modelech a na lidské populaci. Výrazně se podílel na vytvoření systému laboratoří genotoxikologie v rámci hygienické služby. V letech 1982-1991 pracoval v oblasti ekologické genetiky a dále se zabýval účinky antioxidantů v procesu stárnutí a duševních chorob. Od r. 1990 studoval vliv mykotoxinů na genetické poškození u horníků uranových dolů. V r. 1990 navrhl spolu s prof. Jelínkem a dr. Kotěšovcem Program Teplice (Vliv znečištění životního prostředí na zdravotní stav populace), který byl řešen jako projekt MŽP ČR v období 1991-1996 s podporou PHARE EC II HEA/18-CZ. V letech 1997-1999 byl koordinátorem Programu Teplice II. a v letech 2000-2002 Programu "Znečištění ovzduší a zdraví". Od r. 1992 se věnuje využití metod molekulární epidemiologie pro hodnocení vlivu znečištění ovzduší na zdravotní stav populace.

Originální poznatky byly získány o vlivu znečištěného ovzduší (zejména PM_{2,5} a karcinogenních PAU) na výsledky těhotenství – IUGR, porodní hmotnost, na poškození genetického materiálu a současného vlivu genetického polymorfismu (zvýšený výskyt DNA aduktů a genomové frekvence translokací u městských strážníků a řidičů autobusů), význam oxidačního stresu a jeho vztah k výskytu respiračních onemocnění u dětí. Přechodem do ÚEM AV ČR v r. 1991 se Dr. Šrámovi postupně podařilo vytvořit laboratoř, která může jako jediná v ČR studovat vliv znečištěného ovzduší na člověka s použitím nejnovějších metod molekulární epidemiologie.

Prof. RNDr. Zdeněk Veselovský, DrSc.

Získal Cenu in memoriam za celoživotní dílo v oboru zoologie a etologie a za obdivuhodnou aktivitu v činnostech podílejících se na záchraně druhů a propagaci zoologických zahrad jako vzdělávacích institucí.

Zdeněk Veselovský byl jedním z nejvýznačnějších českých zoologů. Dlouhou dobu vedl ZOO Praha. Je zakladatelem české etologie a autorem mnoha odborných článků a populárně naučných knih z oblasti zoologie a etologie. V roce 1964 byl zvolen za generálního sekretáře Mezinárodní unie ředitelů zoologických zahrad, v letech 1971–1975 byl prezidentem této prestižní organizace. Za jeden z jeho největších úspěchů ve funkci ředitele pražské zoo je považována záchrana koně Převalského.

Profesor Veselovský se ve své vědecké činnosti zpočátku zabýval zejména postembryonálním a postnatálním vývojem ptáků a savců. Z ptáků to byly zejména studie o řádu Anseriformes, ocenění se dostalo studiím o nandu pampových a tučňácích magelánských. Publikoval také studie o biologii rozmnožování vačnatců, postnatálním vývoji chudozubých, chování a denní aktivitě hlodavců a rozmnožování šelem a lichokopytníků. Je autorem mnoha odborných knih např.: „Člověk a zvíře“, „Obecná ornitologie“, „Etologie - Biologie chování zvířat“ a mnoha dalších.

Popularizace:

Velké úsilí věnoval výchovnému poslání zoologických zahrad a popularizaci především zoologie a etologie. Byl dlouholetý člen redakčních rad časopisů Živa a Vesmír, velmi hojně a pravidelně spolupracoval s Českým rozhlasem, spolupřipravoval pořady o zvířatech v ČST a ČT, do našich i zahraničních populárně vědeckých časopisů napsal více než 500 článků a zpráv.

Po vzoru svého vysokoškolského učitele prof. J. Komárka se věnoval i knižním publikacím. Do roku 2003 mu vyšlo celkem 37 knižních publikací, z nichž 15 bylo přeloženo do cizích jazyků.